

TAITOSI

Apunu Poru e okai apunu Taitosi bameya
okapupu

Oka gwede nene tapu ki kabuwai

Apunu Taitosi e ka kwaiyanai apunai mosi ko e Iyesu sumapupu ade apunu Poru waita-piyawa e mete ewapuru upitagamawa iwa. Poru apunu ki tawana Kurisi rabineya kamadubu da e Iyesu sumapamawa ragidai ika idiwa ki mu tadeyana kabukabuwa ki nana.

Oka yau rabineya ka apunu Poru yabiyabiri ragidai badidi maba idiwana ki yonai wagubu. E apunu Taitosi uburana iyapana badidi maba kabuwatamana ki yonai wagubu ade Iyesu sumapamawa ragidai mu iyamaga badidi maba idiwana ki yonai e mete wagubu.

Oka debai empamana ki kabuwai

Parau 1:1-4

Yabiyabiri ragidai 1:5-16

Upi debai ebo ebo 2:1-15

Kabuwa yonai 3:1-11

Parau siyarai 3:12-15

¹⁻⁴ Apunu Taitosi, nau Poru oka yau pokaiya kau parau-niyakani kawaya daganani kau bamageya. Nau yo kau nu sumanuga ka eyaka mena ki pokere nau gubagani mibai ka kau. Mamanuga God e bigabigai nau kwaesugakani ade Iyesu Keriso e tonosinibu apunai nau sidibu.

Mamanuga God e iyapanaiyoma winetapu ragidai ki mu sumamaga togipana waratamana da mu e yonai mibai supasupai wainapamana weta-wetara ki nana ka e nau winesinibu tonosinibu. Naiya takari kawaya, Mama-nuga

God kunuma waira eba yamana-pupu makeya, mara ker-areya ko ade tagere ki makeya ka e iya maramara idiwana ki iyai nu negeyana gwaiyabai wagubu. Mamanuga God bameya ka bera mo pa mena ki pokere e ebo winepupu ki marai bauwena ki ka e badidi gwaiyaba-wena ki mibai e yonai pokaiya matara-pupu. Mamanuga God e ka nu Iya Negeyau ki Apunai. E nau emisinibu da nau baganai ki pokere e nau winesinibu ade ragiragi kawayaya sidibu da nau e yonai iyapana kuduba tadeyana ki nana.

Kau paeregi ki denai bita kaubo wadana ko ki ka Mamanuga God e rikapupu deni mena wadinibu bagi. E ade nu Iya Negebu Apunai Keriso Iyesu mete kina karako waitanimoto da mu kau nene kwaetagubu ki mibai kau naigida mena katinuwagi wetawetara ade nuwabagi rabineya tondowa. Kaiwa kaiwa.

Apunu Taitosi tawana Kurisi rabineya upiwagana ki yonai

⁵ Nau tawana Kurisi rabineya tondekeya ki ka nau suma sumatagamu ragidai ika idiwu ki kabuwa dai mena mu kabuwatapuwni. Kau kabuwa kuduba mu kabuwatamana ade mu nateremaga ebo ebo rabineya yabiyabiri ragidai winetamana nakatamana ki nana ka nau kau ika kamadinibuwni. Nau nidibuwni, suwagubuwani ke; ⁶ Iyapana nima yabiyabiri ki upi kwae-wagana wainapiyau ki ka e iyapana yabumugu paere mo eba kwaeyogono ko supasupai mena tondono. E eba werawerayagisi ade e munuiyoma mete kina suma sumatogomono. Mu inamuguma mamamuguma umunumaga yodomonono makeya makeya kwaetogo-mono ko eba gate kwaetogomono kwaenda iyapana baitagisi mu simaga berokoi tagisi. ⁷ Mamanuga God e iyapanaiyoma kwayubatamiyamu ragidai ki ka mu Mamanuga God e upi kwaetagamu ki pokere mu bera berokoi mo eba kwaetagisi ko iyapana

yabu-mugu supasupai mena idiwono. Iyapana nima yabiyabiri tondau ki ka e eba kawai gisipono bo ade eba e midi tayatayabadai tondono. E awana 'waeni' kaway a daganani eba kuborono da e yabarai babayagisi ade e midi gayagayai maba eba tondono. E eba kapoiyogono ade iyapana mu gwedegwedemaga eba taisi teyateya-mayogono. ⁸ Iyapana e bameya daiyo baitagisi ki ka e mu diriwamaga kwaeyagisi ade iyapana kuduba bama-mugu ka e bagi mena kwaewagana wainapono. E notai pakarayagisi naigida mena notapono were kwaeyogono. E iyapana bama-mugu bagi supasupai mena kwae-yogono ade e nuwai notai eyaka mena Mamanuga God nene notapono upi-yogono. E badidi notapiyau ki kwayubai e naigida mena wainapono were kwae-yogono. ⁹ Yona mibai naiya wainapupu sumapupu ki e yadini doko ko kabuwa kudubai mosi ki diriwai e eba kwae-yogono. E supasupai inako tondono ki ka e yona mibai kabuwawagau ki pokaiya iyapana togitamini kasiyara tageni. Ade iyapana kabuwa mibai tagararapiyamu ragidai mu notamaga badidi maba notapiyamu ki e uburono yona mibai pokaiya mete matarapono.

¹⁰ Mibai, karako ka iyapana ropani kaway a yona mibai ki tagararapiyamu. Mu yonamaga kororai mibai pa mena ki pokaiya ka mu iyapana kerapumugu wadamu notababa tageyamu. Diyu ragidai karako Iyesu sumapiyamu mu ropani kaway a inako kwaetagamu. ¹¹ Mu eba kwaetagama mana ki mu kwae-tagamu ade mu eba kabuwatagama mana ki mu mete kabuwatagama. Mu bowa madai tepamana ki nana ka mu tawa tawa mu kabuwamaga pokaiya iyapana giritamiyamu notababa tageyamu iwu, ki pokere mu yonamaga ki kau bodapi. ¹² Tawana Kurisi mu muga apunumaga mosi ewa badidi wenawagana yonai wagawa umawa e yona yau wagubu ke; 'Tawana Kurisi ragidai

nu ka papa kamarai yawiyawirai ki maba. Nu mara-mara beraigemei kaikayokayoi idiwei ade bani irimagere mena kupemei.’ ¹³ Apunu ki yona mibai wagubu ki pokere iyapana kabuwa mibai pa mena tagamu ragidai ika idiwu ki kau mu nakaritami da mu sumamaga way-owayowena ki ade ugwadini wawara iruirui kawaya wenayagisi. ¹⁴ Diyu ragidai mu wensisiyamaga ade iyapana yona mibai tagararapiyamu ragidai mu muga goramaga bo kaisimaga mu mubo notamaga pokaiya tagamu, nota ki mu mete kamadini ko eba notapomono. ¹⁵ Iyapana gwedewau mu rabinamugu bigi pa mena ki ka gwedegwede kuduba empiyamu ade wainapiyamu ki kuduba bagi mena. Ko iyapana gwedewau Keriso eba sumapiyamu ki mu rabina-mugu ka bigi posiwena ki pokere gwede empiyamu bo wainapiyamu ki kuduba ka berokoi, mibai ka mu muga nuwa-maga notamaga ade mu rabinamugu tadeyau wirawira da mu paerepiyamu ki notai ka bigi utapupu giripupu pasupu. ¹⁶ Mu umunumaga pokaiya tagamu da mu ka Mamanuga God e iyapanaiyoma, ko mu mibimaga ka pa mena. Mu ka kororai, mibai ka mu iyamaga ka eba supasupai. Mamanuga God mu emitamiyau ki ka e rabinai mu pokamugere kwiyakwiyawagau, mibai ka e umunui mu eba wadamu ade gwede bagi mosi mu kwaitana eba kwaetagisi.

2

Keriso e kabuwai mibai

¹ Ko gubagani Taitosi, kabuwa mibai supasupai ki mena kau makeya makeya iyapana tadeyowa kabukabuwa. ² Kau apunu magurai tade da mu nota-baba maba eba idiwono ko bagi supa-supai mena idiwono da iyapana mu wiwiratamono ade mu notamaga pakarayagisi naigida notapomono were kwaetogomono. Mu supasupai

mena sumatogomono, supasupai mena deni deni nota kwarikwarisitogomono, ade supasupai mena giruru maba kobaiya tetetogomono ragiragi kawayu ubumono.

³ Ki maba, kau ridi magurai tade da mu iyamaga bagi supasupai mena Mamanuga God nene idiwono manako iyapana mu mete emitamono wiwira-tamono. Mu eba yanuwetogomono ade awana suwakarai eba kubomono kwaenda ki pokaiya ka mu iyamaga giriyagisi. Mu iyapana bagi supasupai idiwana ki mena kabuwai kabuwatogomono ade mu muga mete kina inako mena idiwono, ⁴ da ridi waunai mu iyamaga bagi kawayu ki empomoto ki ka mu mete kina kawareya inako kwaetogomono mu nobomomuguma ade mu munumuguma naigida mena notatamono kwayubatamono, ⁵ ade mu notamaga pakarayagisi naigida mena notapomono were kwaetogomono ko eba apunu dai mete iwana notapomono. Mu ridi mubo upimaga supasupai bagi ki mena kwaetogomono ade mu mubo nobomomuguma wiwiratamono mu kobamugu idiwono. Mu bagi supasupai inako mena kwaetogomono ki ka iyapana mosi eba baiyagisi Mamanuga God e yonai siyoto siyasiya.

⁶ Ade ki maba, kau apunu waunai mu mete tade da mu notamaga pakara-yagisi nota naigida yodomono were kwaetogomono.

⁷ Gubagani Taitosi, kau kiya bagi supasupai mena kwaenugowa ki ka iyapana kau eminimoto manako mu mete inako kawareya kwaetogomono. Kau iyapana kabuwatamiyowa ki kau dayaya yonai eba nuwogowa ade kau yanuwa maba eba kwaenugowa. ⁸ Kau yona bagi supasupai mena nuwogowa ki ka iyapana mosi eba uburoto kau yonagi siyoto siyasiya. Kau inako mena kwaenugowa ki kau iyaragiyoma midi-mama waditamini manako mu

ubumana suma sumaigemei ragidai nu nidimana siyasiya ki mu yawatamaga pa mena.

⁹ Bigabiga ragidai badidi kwaetaga-mana ki nana kawakawaimuguma tagisi ki mu umunumaga yadini makeya makeya kwaetagisi ko eba basaratagisi ungwerogwerorotagisi. ¹⁰ Mu eba mu kawakawaimuguma mu gwedegwede-maga kuwatagisi ko mu bagi supasupai mena idiwono da kawakawaimuguma mu mibitamini sumatamini. Mu tomo-maga bagi kawaya idiwono ki pokaiya ka mu kawakawaimuguma notamaga wirayagisi nu Iya Negebu Apunai Mama-nuga God e kabuwai mete wainapamana kwaetagamana wainapomono.

¹¹ Iyapana kuduba nu paerenuga denai bita nubo wadamana ko ki ka Mamanuga God e deni mena rikapupu. E nu wadiniyana bagi ki yawatai ka e ororeya mena mebu kewowena ki pokere iyapana gwedewau yona ki sumapomoto ki mu ka iya waunai yadini. ¹² Mamanuga God nu deni mena wadinibu bagi ki yonai nu kabuwaniyau da nu naiya Mamanuga God eba suma-pemeya makeya yewe wairau badidi maba idiweya ki nu deni mena kamadamu ade nu kwakwarepunuga taininiyau poisiyasiyai wainapemei ki nu mete tagararapamu. Nu notababa maba eba idiwomu ko nu notanuga pakarayagisi naigida notapomu were kwaigomu. Nu yawatau mena kaigamu ade watanugu mena ragiragi kawaya ubumomu nu nuwanuga notanuga eyaka mena Mamanuga God e mena notapomu idiwomu. ¹³ Nu bagi supasupai inako mena kwaigomu yamomu ki ka nu mara bagi mamama marai bauwagana ki nawanai mete idiwomu yamomu. Mara ki baiyagisi makeya ka nu Iya Negebu Apunai Iyesu Keriso, ki ka nu Kawainuga God, ki e Tanai Bagi Kawaya matara-yagisi ki nu empamu. ¹⁴ Bigi ebo ebo yewe wairau nu umanibu dokodoko ki rikawagana da nu bigi pa mena supa-supai

mena e nene idiwana ki nana ka Keriso nu nene powena ade e darai nu nene kawapu. Nu nuwanuga notanuga bagi mena wainapamana kwaiwaga-mana ade e eya iyapanaiy-oma e nene idiwana ki nana ka e inako kwaewena.

¹⁵ Nau yona nidibuwani yau pokaiya ki kau iyapanagiy-oma tadeyowa teya-teyama manako Mamanuga God e kasiyarai negebu ki pokaiya uburowa mu togitamiyowa kasiyara tageyowa. Ko mu paerepomono ki kau mu nakari-tamiyowa ade wade supasupatamiyowa. Ridi bo apunu mosi kau nidiyono waigubaniyono ki kau mu yona-maga ki eba wainapi.

3

Suma sumaigemei ragidai badidi maba idiwomu

¹ Yona naiya tademipi wainamupu ki kau iyapanagiy-oma kawareya mu ade tade da mu yona yau naigida mena wainapomoto; Kaiwawo ade kawakawai ragidai kuduba ki wi wiwiratamiyoi ade mu umunumaga wadoi. Upi bagi kiyabui ebo ebo ki mena wi wadamana diriwai kwaiwogoi. ² Ade yona yau mu mete tade; Iyapana mosi eba simuri siyasiya ko nuwabagi rabineya yowaiya tataiya moeginayamu rabineya idiwoi. ³ Naiya ka nu mete nota baba rabineya idiweya. Mamanuga God e badidi wagubu ki nu tagararapemeya ade gwedegwede kiyabui ebo ebo empemeya poisiyasiyai wainapemeya ki nu umanibu dokodoko da nu ki mena diriwai kwaigemeya. Nu maramara nu iyanuguma giritamana pasutamana wainapemeya ade iyapana gwedegwedemaga taisi teyateyama-igemeya deni deni giri kasiwaraigemeya idiweya. ⁴ Nu inako kwaigemeya kebomeya ko nu Iya Negebu Apunai Mamanuga God e nu nota kwarikwarisnibu ade bagi kawaya nu nene kwae-wena ki makeya, ⁵ ka e nu iya waunai negebu. E nu iya waunai ki negebu

ki ka eba nu gwede bagi mosi e nene kwaigibi ki denai e iya ki negebu. Pa mena. Ko e nu nuwanuwanibu manako e eya Keyai Tanai Bagi Kawayu tono-pupu nu rabinanugu minibu siwa nu biginuga kuduba surupupu ki pokaiya ka nu wena waunai wenaigibi ade iya waunai mete wadimipi. ⁶ Nu Iya Negebu Apunai Iyesu Keriso e pokaiya ka Mamanuga God e eya Keyai Tanai Bagi Kawayu eba wakitapupu ko deni mena awana taparai maba nu kawarinugu kwebu wira. ⁷ Nu paerenuga ki denai bita nuboo wadamana ko ki e rikapupu deni mena nu wadinibu bagi da nu Mamanuga God e yabuiya bagi supa-supai mena idiwana ade maramara idiwana kaiwana iyai ewa wadamana nawanai idiwei ki nu mete yadamu. ⁸ Nau yona yau nidibuwani ki ka mibai kawayu nu kuduba wainapamana ade sumapamana ki nana.

Kau iyapanagiyoma yona ki mara-mara mu tadeyowa teyatayama. Mu Mamanuga God sumapiyamu ki pokere mu nuwamaga notamaga eyaka mena bagi mena kwaetagamana ki notai mu mete notapomono idiwono. Mu inako kwaetogomono ki ka mu muga bagi-maga nene ade ki pokaiya ka mu mibi-maga mete kiroto.

⁹ Gora kawareya eba kira kasiwara-iwogoi ade wi wibo kunuga bo wi wibo ripakwarakwaraguma mu wensisiyamaga bo bususumaga ki pokaiya wi yona eba wadoi wenapiyoi kwaenda wi nuwarara tagarara idiwoi. Nota inako ka mibai pa mena ade ki pokaiya ka wi tomoga giriyaigisi. ¹⁰ Iyapana nima yona wadau wenapiyau ki kau e sisibapi. E kau yonagi wainapoto ki ka baganai ko pa mena ki kau e kawareya ade siyo manako e kau umunugi eba yodono ki kau gwede mo eba kwaenuwagi ko deni mena e kamadi. ¹¹ Kau kataigeya da nima inako kwaewagau ki ka yawata supasupai ki e kamadubu. Bigi e rabineya tondau ki mete kabuwapiyau da e yawata paerepupu.

Parau siyarai

¹² Karako nusuru marai waunitau baiyagisi ki pokere nau natere Nikoporasi rabineya tondana waina-pakani. Nau apunu Atemasi bo apunu Taikikasi kau bamageya tonotamani ki kau nau nene wainapi manako nau bamaneya ika Nikoporasi baunuwagi. ¹³ Iyapana wade supasupatamiyau apunai Sinasi yo apunu Aporosi mete kina ki kau mu waitatami kau nene ki kwaenuwagi manako yawata gwede-gwedei waitatami were ewa tonotami kayatagisi. ¹⁴ Kau iyapanagiyoma maramara tadeyowa da mu upi bagi mena kwaetogomono ade iyapana bamamugu supasupai kwaetagamana ki mena notai notapomono idiwono. Mu imagei eba idiwono ko mu mubo idamaga kasiyarayogono ki pokaiya ka bani matarayogono manako mu kuduba kupomono idiwono.

¹⁵ Nau mete yewe idiwei ragidai kuduba mu paraumaga kau bamageya tonopiyamu. Nu kowanuguma sumanuga eyaka mena ragidai mu bamamugu nu paraunuga yau mu tade. Wi paerega ki denai bita wibo wadamana ko ki ka Mamanuga God e rikapupu deni mena wi kuduba wadinibu bagi.

Nau yonani ika kewowena. Kaiwa kaiwa.

IYA YONAI

The New Testament in the Umanakaina Language of Papua New
Guinea

Nupela Testamen long tokples Umanakaina long Niugini

Copyright © 1999 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Umanakaina

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons
Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format,
provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for
use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective
copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 12 Mar 2019 from source files dated 12
Mar 2019

92bb28a8-6181-5bd4-a67f-1906ab635008